

Politiikka ja suvaitsevaisuus

POLITIikka JA SUVAITSEVAISUUS on sanaparina monitahoinen. Se ei ole muutamalla sanalla määritettävissä, sillä sanojen ymmärtäminen on yksilöllistä meemiperimän, kulttuuritaustan, koulutuksen ja monen muun tekijän vuoksi. Tosin englantilainen sananlasku väittää: ”Perinnöllistä kuin puujalka”.

Lähtökohdaksi määrittelylle voidaan ottaa Martin Luther King Jr:n viisaus: ”Meidän on opittava elämään yhdessä kuin veljekset tai kadottava yhdessä kuin typerykset”.

Sananlaskut antavat hyvää pohjaa suvaitsevaisuuden pohdinnolle. Kiinalainen: ”Jokaisella on oma totuutensa”. Latinalainen: ”Kuultakoon myös toista puolta”. Cicero: ”Luottamus on oikeudenmukaisuuden perusta”. Suomalainen: ”Toinen puhuu aidasta, toinen aidan seipästä” ja ”Seura tekee kaltaisekseen”.

Tarkastelun kohteena on kaksi käsitettä: politiikka ja suvaitsevaisuus. Politiikka on yhteisten asioiden hoitamista ja suvaitsevaisuus toimintaa, joka mahdollistaa erilaisten ihmisten yhdessä toimimisen.

Unescon yleiskokouksen Suvaitsevaisuuden periaatteiden julistuksen 16.11.1995 määrittely on hyvä lähtökohhta: ”Suvaitsevaisuus on meidän maailmamme kulttuureiden, ilmaisutapojen ja inhimillisten elämänmuotojen rikkaan moninaisuuden kunnioittamista, hyväksymistä ja arvostamista”.

Poliittinen suvaitsevaisuus voidaan määrittää näistä samoista lähtökohdista. Poliittisella kentällä on kuitenkin lisäilmiöitä, jotka voivat käytännössä vääristää suvaitsevaisuuden käsitteen päällelleen. Koska kaikkeen poliittiseen toimintaan liittyy kysymys vallasta, on poliittisesta suvaitsevaisuudesta tehty useassa tapauksessa vallankäytön väline.

Unescon julistuksen mukaan ”Se ei ole pelkäämistä moraalinen velvollisuus, se on myös poliittinen ja juridinen vaatimus. Suvaitsevaisuus, hyve, joka tekee rauhan mahdolliseksi, auttaa korvaamaan sotakulttuurin rauhan kulttuurilla.”

Jotta poliittinen oikeudenmukaisuus ja sitä kautta poliittinen suvaitsevaisuus olisi mahdollista, on ensin luotava yhteiskunnallinen vakaus, määritettävä tavoiteltavat poliittiset päämäärät ja arvot. Pitäisi saada aikaan sopimus, jossa kansalaiset sitoutuvat kunnioittamaan toistensa erilaisia arvoja ja tärkeitä asioita elämässä.

Demokraattisessa ja moniarvoisessa yhteiskunnassa tärkeitä yhteisiä arvoja ovat esim. kansalaisten vapaus ja tasa-arvoisuus. Ihmisillä on pitkälle menevä valta ja velvollisuus yhdistää oman elämänsä keskeiset asiat näiltä pohjilta yhteiskunnan poliittisiin periaatteisiin.

Vastakohtana on totalitarismi, jossa valtan vertikaalin huippu sanelee, mikä on oikein ja miten eri kysymyksissä tulee toimia. Tällöin myös muut kansat yritetään väkivallan eritasoisin keinoin pakottaa samaan muottiin.

”Suvaitsevaisuus ei ole myöntöväisyyttä, alenuvaisuutta eikä suopeutta. Suvaitsevaisuus on ennen kaikkea sitä, että tunnustetaan toisten yleismaailmalliset ihmisoikeudet ja perusvapaudet. Missään tapauksessa sen nojalla ei voida puolustaa näihin perusarvoihin kohdistuvia loukkauksia. Suvaitsevaisuutta tulee osoittaa yksilöiden, ryhmien ja valtioiden.”

”Suvaitsevaisuus on velvoite, joka tukee ihmisoikeuksia, moniarvoisuutta (myös kulttuurien moninaisuutta), demokratiaa ja laillisuutta”. ”Ihmisoikeuksien kunnioittamisen periaatteen mukaisesti suvaitsevaisuuden osoittaminen ei merkitse yhteiskunnallisen epäoikeudenmukaisuuden sietämistä, eikä omasta vakaumuksesta luopumista eikä sen heikentämistä”.

Suvaitsevaisuuden vaatimus toimii myös

vastavuoroisesti. Jokaisella ihmisellä on oikeus ajatella asioista haluamallaan tavalla. Mutta hänellä ei ole oikeutta tuomita toisia, ellei heidän toimintansa ole yhteiskunnan normien vastaista.

Sen määrittäminen, mikä on hyvä ja oikeudenmukainen asia, onkin jo hyvin vaikeaa ihmisten eri lähtökohdista johtuen. Puolueet käyvät jatkuvaa kiistaa siitä, mikä on kansalaisille hyväksi. Pohjana on kunkin puolueen tai poliitikon yhteiskunnallinen visio. Jotkut asiat ovat erittäin tärkeitä ja joidenkin mielestä jotkut muut asiat ovat vielä tärkeämpiä.

Luultavasti useimmat poliitikot arvioivat olevansa suvaitsevaisia. Kaikki eivät 1960-70-luvuillakaan menneet yhtä pitkälle suvaitsemattomuudessa kuin Jaakko Laakson johtamat teinit, joille Jukka Seppisen mukaan Erkki Tuomioja töräytteli tahtia: ”Hei lahtarikaartin me laitamme ja kaikki me tapamme, hei Vöyristä Vaasaan me kierrämme ja kaikki me tapamme”.

Suvaitsevaisuuden osalta esille tuodaan käytännössä aina erilaiset vähemmistöt, pakolaiset, ulkomaalaiset, rasismi ja monikulttuurisuus. Oikean suvaitsevaisuuden rakentaminen alkaa kotoa ja koulusta. Ehkä parasta kasvatusta on auttaa lapsia ja nuoria harkitsemaan itsenäisesti, ajattelemaan kriittisesti ja hyväksymään erilaisuus.

UNESCO:n mukaan ihmiset ovat erilaisia, mutta samanarvoisia. Se ei tarkoita, että suomalaisten tulisi hyväksyä kaikki maahanmuuttajien tavat tai arvot. Suomessa on omat lait, omat moraaliset ja eettiset arvot. Lähtökohdana on niiden noudattaminen. Elleivät uudet tavat ole vaaraksi ihmisten henkiselle tai fyysiselle terveydelle tai lakien kunnioitukselle, ne tulee hyväksyä. Se on monikulttuurisuutta ja kulttuurien välistä vuorovaikutusta.

Ihmiset ovat erilaisia ja sen vuoksi sekä ainutlaatuisia yksilöitä että helppoja saaliita syrjinnälle. Mitä enemmän poiketaan tavanomaisista tai keskimääräisistä, sitä varmemmin henkilö noteerataan positiivisesti tai negatiivisesti.

Käytännössä kaikki ihmiset, myös poliitikot, ovat ennakkoluuloisia, se on luonnollista. Siksi muodostamme toisista ihmisryhmistä erilaisia stereotyyppiä. Kannattaa miettiä vaikka sitä, miksi tohtori Halla-aho saa alioikeuden mukaan kutsua ”rotutohtoriksi”, mutta muita ihmisiä ei todennäköisesti saa.

Useat kuvittelevat, että moniarvoisuuden vaatima suvaitsevaisuus merkitsee erilaisten arvojärjestelmien hyväksymistä kritiikittä ja omista arvoista vaikenemista. Ajatellaan, että kulttuuriin ja yhteisöön sitoutuvien tapojen kritisointi olisi sopimatonta ja suvaitsematonta.

Tässä suhteessa esim. venäläiset ja suomalaiset eroavat voimakkaasti. Naapurimaassa on opetettu ja jälleen opetetaan voimakkaasti, että Venäjän geopoliittinen suuruus on arvo sinänsä.

Voimakas johtaja on kuin isä ja Neuvostoliiton historia oli jotain suurta. Siellä tahallinen, itse ylläpidetty sotasyllisyys olisi kauhistus ja Karjalan menetyksien raivostuttava haava. Näistä asioista antoi kuvaa ns. Voiton päivä.

Tarvitaan siten arvokeskustelua kaikilla tasolla. On tehtävä itselle selväksi, mikä on oikein ja mikä väärin. Suvaitsevaisuus on arvo, jota jokainen joutuu kohdallaan miettimään. Moniarvoisuus ja demokratia eivät ole ilman sitä mahdollisia. Jokaisessa maassa on omat ”luovuttamattomat” arvonsa ja traditiionsa. Snellman: ”Se puu kaatuu, joka juurensa unohtaa”.

Tasapaino poliittisen suvaitsevaisuuden eli vapauden ja välillä on veteen piirretty viiva. Bertrand Russel: ”Liian vähän vapautta tuo pysähtyneisyyden ja liian paljon tuo kaaoksen”.

Johan Wolfgang von Goethe: ”Fanaatik-

”Olen eri mieltä kanssasi, mutta puolustan kuolemaani asti oikeuttasi sanoa mielipiteesi”.

- Voltaire

ko on se, joka ei voi muuttaa mieltään, eikä muuta aihetta”.

John F Kennedy: ”Joka tekee rauhanomaisen vallankumouksen mahdottomaksi, tekee voiman käyttöön perustuvan vallankumouksen vääjäämättömäksi”.

Ovatko poliitikot ja puolueet suvaitsevaisia? Keskustalle tärkeitä asioita ovat inhimillisuus, suvaitsevaisuus, yhteisvastuu ja tasa-arvo. Keskustanurten neljä arvoa: sivistys, tasa-arvo, luonnon hyvinvointi ja yhteisöllisyys. Kokoomuksen taatessa yhdistyvä vapaus, vastuu ja demokratia, mahdollisuuskansien tasa-arvo, sivistys, kannustavuus, suvaitsevaisuus ja välittäminen.

SDP: Ihanteenamme on yhteiskunta, jossa vapaus voittaa alistamisen, humanisuus suvaitsemattomuuden ja oikeudenmukaisuus itsekkyden. Vasemmistoliitto on vapaamielinen kansalaisliike. Rakennamme moniarvoista ja suvaitsevaa yhteiskuntaa. Emme hyväksy katsomuksia, jotka lietsovat väkivaltaa, kansallisuutta, rasismia tai sovinnismia. Ihmiskäsityksemme on valoisa.

Perussuomalaisilta ei löydy suvaitsevaisuuteen liittyviä ohjelmakohtia. Vihreän liikkeen juuret ovat luonnon- ja ympäristönsuojelussa, mutta myös rauha, ihmisoikeudet ja pyrkimys erilaisten ihmisten tasavertaisuuteen ovat meille tärkeitä.

Vuonna 2007 puolueiden ohjelmissa suvaitsevaisuutta tuotiin sanallisesti enemmän esille. Olisiko tästä vedettävä johtopäätös, että suvaitsevaisuus on kriisinä ohitettu tai sitä pyritään kampeamaan taka-alalle?

Suvaitsevaisuutta voidaan mitata poliittisten tabujen ja ns. kanonisoitujen asioiden tilaa vertaamalla. Sotien jälkeen alkoi syntyä poliittisia kanonisaatioita, joissa ei ollut mitään liikkumavaraa: valtiosopimuksiin perustuva rauhanomainen ulkopoliittikka, rauhanomainen rinnakkaiselo, NL:n rauhanpolitiikka, ystävyys ja avunanto, Neuvostoliiton legitimit oikeudet.

Suomessa on perinteellisesti kunnioitettu rehellisyyttä ja ihmisoikeuksia. Sotiin liittyvien asioiden osalta olemme eläneet tässä suhteessa syvässä paradoksissa. Muutama esimerkki valottaa tilannetta.

Nato-keskustelua ei sallittu, keskusta ja sdp päättivät, ettei se asia kuulu agendalle. Nykyään kuuluu, mutta keskustelu on kaukana vapaasta ja moniarvoisesta keskustelusta.

Valtiojohtomme haluaa ehdottomasti olla syytön sotasyllinen. Mitähän jaloa ja masokistista tyydytystä sellaisesta voi saada? Vai onko kai-

ken takana sittenkin pelko, kun perustuslain vastaisiksi todistettuja tuomioita yritetään mitä hassunkurisimmin perustein pitää voimassa. Asiasta ei oikeataan ole saanut puhua lainkaan, ei ainakaan purkamismielessä.

Valtiojohtomme haluaa ehdottomasti luovuttaa kansainvälisten sopimusten mukaiset suomalaiset kiinteistöt Karjalassa, Sallassa, Kuusamossa, Petsamossa ja eräillä ulappasäärillä venäläisille. Karjalan palautuksesta eli rajan siirtämisestä Tarton rauhan rajojen mukaisesti poliitikot eivät uskalla puhua.

1990-luvun pankkikriisistä vaietaan. Ei ole ihmisoikeuksien kunnioittamista, saati poliittista suvaitsevuutta, että sadat tuhannet uhrin netaan ja asiakirjat presidentti Koiviston pyynnöstä ja presidentti Halosen toimesta salataan.

Nord Stream pidetään valtionjohtomme toimesta tiukasti vain ympäristökysymyksenä, vaikka se ilmiselvästi on myös turvallisuus-, maanpuolustus- ja taloudellinen kysymys. Muista kuin ympäristöasioista ei kuitenkaan puhuta.

Viime vuosina suvaitsemattomuutta puolin ja toisin on esiintynyt paljon, esim. kritiikki naisia tai seksuaalisia vähemmistöjä kohtaan johtaisi poliittiseen itsemurhaan. On todettu, ettei esim. homo- ja feminisimivaatimusten läpime-neminen niinkään johdu hyvistä perusteluista kuin siitä, että vastustava keskustelu ja kritiikki on tukahdutettu sivistyneen kehityksen vastaisena ja suvaitsemattomana.

Miten tällainen joukkopsykoosin omainen väkimeneminen ja erittäin tärkeiden asioiden syrjään siirtäminen on mahdollista ja mistä se johtuu? Suuret poliittiset puolueet ja poliittinen eliitti eivät suvaitse useassa kysymyksessä erilaisuutta.

Sotiin liittyvien asioiden osalta parhaiten asiaa selvittää yksi sana: suomettuminen. Suomettuminen ei ole poistunut, se on eräissä asioissa jopa vahvistunut. Osa Suomen poliitikoista on yhä neuvostoideologian – tai -pelon - vallassa.

Poliitikot valitaan hoitamaan yhteisiä asioita. Oikeusviranomaisten tehtävänä on korjata syntyneitä vääryyksiä. Mitä suurempi joukko ihmisiä kokee oikeudenloukkauksia, sitä tärkeämpää olisi selvittää asiat perinpohjin ja ryhtyä niiden korjaamiseen.

Suomen poliittinen eliitti osoittaa suurta suvaitsevaisuutta esim. hyökkääjävaltio Neuvostoliittoa ja sen seuraajaa Venäjää kohtaan, mutta jättää oman maan miljoona kansalaista vaille näiden ihmisoikeuksia. Se on aika erikoista diskriminointia ja suvaitsemattomuutta.

Suomalaisille poliitikoille näyttääkin olevan